

za mastne pečenke,
za skisano vino,
za mrliče,
ki so z nami hodili
in nas venomer trepljali po rami
in nam palače razkazovali
in nas, če smo zmigovali z ramo,
pošiljali k vragu.

Nada
Matičič

Trije portreti

»Prosim, pomikajte se proti izhodu!«

Kako je vljuden! Pa se dajmo. Najprej, najprej, le kako je to mogoče prek trupel, debelih trebufov starcev pri štiridesetih, napihnjenih balonov, visečih čez pas, pa neznanske polivinilaste vreče med nogami, komaj da najdeš svoje, da sploh veš, kam stopaš, po prstih, oprostite, prosim, dobro, da zdaj ne nosimo najlonk, rsk, rsk, tako bi šlo v nič nekaj,

kar se na trgu še komaj dobi, pa ona ni nosila hlačnih nogavic, pravi, da mora biti vsaj malo zraka med nogami, fuj, zagatno, med ljudmi ali v svinjaku, v taki gneči res vzdrže naša telesa vsakršno primerjavo . . . Kako je vljuden! Saj ne bo dolgo. In res ni več.

»Proč od vrat! Ali slišite? Ste na ušesih, vi, tam! Hej, ne stojte kot štor!«

Ljudje so štori. Tale je verjetno vstopil na Črnučah. Zdaj smo pri Stadionu. Peljal pa se bo do Viča. In ves čas bo tu, se prijemal droga, buljil predse, si pustil stopati na prste, odrivati, butati v zadnjico in hrbet, mogoče ga bo še kdo nahrulil s štorom, najmanj vljuden pa ga bo nekam poslal, ampak on bo z grozljivo vztrajnostjo krmaril pri izhodu do izstopa na končni postaji. Na Viču. Če to ni idiot!

Pred leti, ko so obravnavali Dostojevskega, jo je nekaj učencev poprosilo za pojasnilo. Seveda je bil odgovor na dlani: Preberite roman, pa boste zvedeli. A so se vendarle nasmejali ob njeni primerjavi z idiotom na

ljubljskem avtobusu, kar seveda sploh ni bilo primerno za osebnost, kot je bil Miškin.

Ni se razburjala zavoljo prerivanja. Spoznala je, da se tudi zmerom manj čudi, in to ji je dobro delo. Pravkar je izpolnila šestdeset let in se lahko vozi z izkaznico za starejše občane... Natanko danes pa je zadnjič prestopila prag šolskega razreda. Konec. Črta. Spet črta za eno obdobje. Za zadnje obdobje. Nasmehnila se je ob pomisli, da bi bilo zares zadnje. Kje neki! Penzion — pa konec? Kje pa! Treba si bo spet nekaj izmisliti, novo dejavnost, s prejšnjim poklicem je zares konec. Danes se je poslovila in s tem se mora sprijazniti. Rada je učila, dokler je šlo. Ko se je nekoč zbudila z razbolelim grlom, si je rekla: Zdaj pa nehaj! Da se čisto ne pokončaš. Živela bi še lahko čez dvajset let, kot njena mama, ki ji pri sedeminosemdesetih še kdo reče: Mar niste njena starejša sestra? Zaradi česar se mati prijetno zabava, njena sedemindvajset let mlajša »sestra« pa si grize ustnice...

Ko se je prirnila mimo nesrečnih izstopnih vrat, je legitimacijo držala v roki, ker jo ni mogla stlačiti v torbico. Pri tem je butnila v drugo starejšo žensko, ki se je s stisnjenim, jeznim obrazom poskušala zriniti mimo nje naprej. Nekam znana, si je mislila prva in naglo skrila izkaznico v žep. Saj jo vendar izdaja, da je že tudi uradno prestopila mejo. Germanistka je, si je mislila, ko je strmela v obraz prerivajoče se, še iz univerzitetnih let... Končno so ju potisnili v konec prvega voza k prehodu v drugega in ženska z legitimacijo je dobila še prazen sedež.

Naj ga ji odstopim? Saj ni starejša. Ali pa? O, seveda je starejša. Nagubana koža, koliko zoprnih posejanih brazdic vsevprek po obrazu, predvsem na vratu, po rokah! Junij nas prične razkrinkavati. Lahko bi se bila bolj pametno oblekla. Živahneje. Z naborki. Ti so zdaj v modi. In suha je. Za žensko v letih je presuha. Posušena. Je že dobro, če imaš kakšno kilo več. In strašansko pust obraz. Nekaj jo kar naprej žre. Vsa je siva in rjava, zdaj v juniju, obleka in lasje, vse je enako... Končno že uživa penzion, pa še malo ni zadovoljna. Ni se še pomirila s svojimi leti.

Ne misliš nanje, pa je dobro. Greš naprej, najprej naglo proti vrhu, komaj dojameš, da je mladost za tabo, komaj se zavedaš, da si že pri Abrahamu, in potem si rečeš: Tako, zdaj pa se lok prevesi in polzenje se upočasni. Pa še malo ni tako. Šesti križ, le kako, vraga, tako naglo? In še za dvajset ali več let zgubane kože, strahu pred rakom, sitnosti, odljudnosti, starčevske nebogljenosti ali celo otroškosti in obupnega otepanja s sklerozo.

Še lahko paziš, da ne gre prehitro navzdol. Še imaš šanse. Toda ona? Zdi se, da je z njo veliko slabše. Zato ker prihaja od znotraj. Nevesel človek. Se sploh zna smejati? Kot da se venomer nad nečim zmrduje in jezi.

Spet se je spomnila na pomembnost današnjega dne. Zadnji dan dela, ki je bilo obvezno triintrideset let. Dve leti si podari. Dve leti, ki ji bosta verjetno dali več kot obvezno delo, ki sicer ni bilo morasto, pa tudi ne več prijetno. Zime so bile vražje. Angine, kašelj, ohripelost in zaradi prevelike utrujenosti se je med odmori preveč basala z jabolki, piškoti, popila preveč

črne kave, ponoči pa je premalo spala . . . Morala bi biti razočarana, če bi pričakovala kaj posebnega za slovo. Kratek poslovilen govor. Ali šopek? Pa nič. Bili so pravi hudiči. Še zdaj jih sliši, kako tulijo, ko jih prosi za mir, kako krulijo, ko jim reče, da bi jim rada še nekaj povedala. Domov gremo, vpijejo, zadnja ura je! In so jo skoraj vrgli čez prag. Po triintridesetih letih. Dobro, da ni bila pretresena. V triintridesetih letih se je kar dobro ustrojila. Malo, zares malo ji je bilo žal za nekaj besed, ki jim jih je hotela povedati za slovo. Mogoče bi jim celo ostale v spominu.

Bila je zadovoljna, da sedi. V tej gneči, ki zaudarja po svinjaku. Še slabše. Tam prevladuje en sam svinjski duh. Tu pa so zmešane vseh vrst vonjave, ki izpuhtevajo iz ust, čevljev, izpod pazduh, iz lasišč, iz mednožij. Ji saj ne bo treba stoje omedleti. Žalobna ženska se je krčevito oprijemala ročajev in se z vsakim sunkom močneje nagnila proti svoji desnici, kjer je sedelo dekle.

Sedemnajst let, je pomislila Leva gospa. Tretješolka. Danes je zadnji šolski dan. Zato je malce utrujena in sedi. Z ramen ji je visela platnena torba, vsa poččkana z angleščino, precej okroglo dekle, malo preveč za ta leta. Toda po puberteti se utegne stanjšati. Prijeten, okrogel obraz, je pomislila nase, kot bi se gledala v dekletu. Tedaj so ji rekli Marjetica, kasneje je postala Marjeta.

Marjetica je torej sedela, utrujena po zadnji šolski uri, gospa nad njo pa se je otepala z ravnovesjem in je bila povsem odvisna od voznika.

Ali naj vstanem? si je znova namignila Leva gospa, in dekleta osramotim? S težavo bi vstala. Toda žalobna gospa se ji je zasmilila, ozrla se je v njen obraz in se trudila z vstajanjem. Kar pa je videla zdaj, ji je takoj pregnalo dobro voljo, da bi ženski odstopila sedež. Žaloben obraz je postal tako hudoben, sovražen in prezirljiv hkrati, da je Leva gospa odrevenela. Nič ni razumela. Kaj je povzročilo tako nenadno spremembo, da se je iz dobrega, stisnjenega obraza razodela odurnost neke človeške notranjosti.

Pretiram? Ne, si je rekla, čisto gotovo, da se ne motim. Kakšna brezmejna zaničljivost — pa zakaj? Poskušala je izbrskati kakšno opravičilo za duševne stiske, kot so osamljenost, zagrenjenost, razočaranje . . . In spet si je morala priznati, da ne razume te nenadne spremembe, ko se vendar prav tu ni nič zgodilo. Toda kaj več.

Avtobus se je ne nekoliko izpraznil. A za Desno gospo tam okoli še zmerom ni bilo sedeža. Nobene gneče več, nikoli več, je pomislila Leva gospa. Odslej ji ne bo več treba prenašati tega neznosnega stanja ob konicah. Najmanj pa zjutraj. Lahko se bo vozila, kadar se ji bo zahotelo in zahotelo se ji bo le tedaj, če ne bo gneče . . . Ampak vsaj kakšno besedo bi mi lahko rekli za slovo, presneti mulci. Spodobil bi se tudi šopek. Šopek za triintrideset let. Oni pa so tulili. Da naj zginem. Kar zrinili so me. Pritiskali so za mano, kot bi bila žoga. To je torej konec. Res lep spomin.

Toda bolj kot lastne težave jo je zamorila prisotnost Desne gospe, njeno brezmejno zaničevanje. Nič ni kazalo, da bi Marjetica hotela vstati. Zdaj pa še toliko manj, kajti zaničevanje je veljalo prav njej, Marjetici.

Zato ker je mlada? Ker noče vstati? Ali pa — vrag si ga vedi — ker je pomanjkljivo oblečena?

Marjetica je končno uganila. Pa Leva gospa tudi. Marjetica je imela obleko brez rokavov in brez naramnic, samo životek, ki se je tesno oprijemal precej polnih prsi, da se je kar lepo globoko videlo v razporek. Obleka je bila rdeča kot ogenj. Prek kolen obrobljena z belim robom. Tudi Marjetičini lasje, špeti zadaj v konjski rep, so bili ognjeno rdeči. Oči bleščeče modre z odtenkom lilaste nagajivosti.

Ne, ne bom vstala, zdaj pa nalašč ne, avša stara, je pomislila Marjetica. Bila je jezna.

Kako nesramno bulji v njen razporek, pa je res trčena, si je rekla Leva gospa. Kaj takega pa še ne! Zaradi te uboge golote. Verjetno je histerična tercialka. Vendar je že tako davno, davno tega, ko so se lomila kopja zavoljo oblačenja novih generacij, da so že vsa spogledovanja, razburjanja, moralne pridige komaj še res . . . Neverjetno, in to se zdaj dogaja prav tu in v tem trenutku. In v tej ženski. Pa še kako vidno razkazuje svoje pred sodke! Marjetica je zardela. Sram jo je. Seveda ne zaradi obleke. Kakopak da ne. Tudi mene bi bilo sram. Če bi bila Marjetica, bi ji pokazala jezik.

Toda Marjetica je storila nekaj bolj pametnega. Vstala je.

»Izvolite, prosim,« je rekla. Zelo zveneč glas, kot nalašč za vživeto recitiranje kakšnega Gradnika, je pomislila Leva gospa in uživala, ko je zdaj Desna gospa sedla, ne da bi se bila zahvalila. Obratno: Mi smo iz stare šole morale. Nas take ljubeznivosti ne morejo ganiti. Kar je pokvarjeno, je pokvarjeno. In to jim je treba pokazati, če že ne moremo povedati.

Marjetica se je nevarno gugljala med Levo gospo in Desno gospo in pri tem sta ji dojki nesramežljivo lezli iz razporka, kot bi se šli skrivalnice: Ali me vidiš? Leva gospa se je pri tem odkrito zabavala, čeravno z nerazložljivo tesnobo zaradi nerazumljive osuplosti Desne gospe. Marjetica pa se je grenko zavedala, da svoje nasprotnice še malo ni potolkla. Narobe. Zaničevanje Desne gospe se je sprevrglo v neomajen gnus. Najbrž zaradi skrivalnic z dojkama, kar je tako živahno povzročal voznik, ki je pravkar divje zakrmaril skoz oster ovinek na Aškerčevo. Marjetico je vrglo v naročje Desne gospe, da je razjarjeno zapihala, sunila Marjetico v prsi (kakšno nenadejano sladko maščevanje, se je posmehnila Leva gospa) in se spet naglo potegnila v vrečasti, do vratu zapeti obleki. Marjetica se je ujela za ročaj. Bolelo jo je. Toda Desna gospa, ki je z udarcem ponižala deključino izzivalnost in pri tem dobila prastari užitek moralnega zadoščenja, je svojo dejavnost lahko še povečala. Pričela je slačiti Marjetico od prsi navzdol, scefrala z nje rdečo cunjo (z njo dražijo menda bike?!) in počasi, kot bi uživala, rezala na koščke to razkrito pohoto.

Marjetica se ni premaknila, ni odšla, kar bi bila Leva gospa prav rada videla. Kaj ji je vendar? Bolelo jo je v prsih, kajti sunek Desne gospe je bil nad vse grob, surov, komaj je mogla verjeti, da je česa takega zmožna krhka, drobcena ženska. Dopoldne je preživela kot vsi njeni sošolci v omamljeni naglici zadnjih ur in potem kratko slovo s tem in onim, za zvečer pa zmenek

vsaj z desetimi na Rožniku, da ga malo pokronajo. Običajno. Pride tudi sošolec Peter. Saj sploh ne ve, če ji je kaj do njega. Poljubljata se, to že. Pa nič več. Nocoj bo mogoče drugače. Vse tako kaže, da je fant zatreskan vanjo. Kaj naj stori? Povedati fantu o Simonu? Vse bo prepustila večeru, potem pa naj bo, kar hoče. Mogoče ji bo noč razjasnila, kako je pravzaprav v resnici z njo in Petrom. In s Simonom. Nora ni več nanj kot pred letom dni, tedaj, ko sta se srečala pri mizi v restavraciji z očkom in mamico in njegovo ženo in se jih je potem vseh pet zbasalo v Simonov avto in so se zapeljali domov k njim, kjer so se pogovarjali pozno v noč, Simonovi pogledi pa so se kar zgovorno poigravali z njo. In potem jo je dobil, kadar je hotel, in ona je zmerom hotela, kadar sta bila očka in mamica zdoma, hotela je, ker je bilo nadvse razburljivo, med njima je bilo čez dvajset let, in ker je bilo naskrivaj. In všeč mu je bila, ker je pametna punca, brez predsodkov in histerije. Če bi očka in mamica zvedela, bi jima bilo zelo hudo. Saj se dobro razumejo. Ima vso svobodo. Svobodo medsebojnega zaupanja. Ampak to zaupanje je že precej časa zlorabljeno. Končno je prebrala že veliko knjig in zna opazovati življenje okoli sebe. Zato se ji zdi, da bi bilo več kot nesmiselno zavreči dom samo zaradi nekaj norih užitkov. Kaj pa potem, ko vse mine? Celo o tem je že razmišljala. Navado je imela, da je zmerom še kako naglo zbrisala razna moralna prišepetavanja. Pravzaprav pa se zdaj ni dalo nič več popraviti. Njena zaljubljenost v Simona je slepilo. To je še najbolj resnično. Z njegove strani pa se lahko zaplete v teže rešljiv problem, kar lahko ogroža njegov zakon. Zadnjič mu je samo omenila Petra, pa je takoj napravil sceno. Toliko da je ni oklofotal. Ozmerjal jo je s prevarantko. Zares je pogodil. Njej pa je dobro delo, saj ji je potrdil, da mu je več zanjo, kot je mislila . . . Vseeno zoprno. Ali ni bolje biti brez moškega — kot pa imeti dva in se ni mogoče odločiti? S svojimi sošolkami se ni nikoli primerjala, ker ji je bilo čisto vseeno, kaj počenjajo.

Očitna nekompromisna meča Desne gospe so sekala vanjo: prevarantka, izdajalka staršev. Že nocoj upa (seveda kaj pa drugega!), da bo skupaj s Petrom (samo preizkusiti se hoče!) in bo varala Simona.

Stara avša tako nič ne ve, je naglo pomislila in jo skušala izriniti iz premišljanja. Mar mi je to na obrazu? Zares smešno, preneumno.

Zato se je presuknila proti levi. Tam se je srečala s prijaznim pogledom Leve gospe. Kakšno nasprotje! Kako spodbudno, je pomislila Marjetica, in postala boljše volje. Vsaj šestdeset jih ima in nič hudobna. Mora biti zares srečen človek. Leta je ne tarejo. (Za Marjetico so bila petdeseta leta prava mora in pomilovala je ženske, ki morajo skozi klimakterij. Njena mama za zdaj še nima teh težav. Vzrok za zločest Desne gospe je čisto sigurno v klimakteriju. Marjetica upa, da ji ne bo treba skozi mučna stara leta, saj jih ne bo dočakala. Tako strašno daleč so, da je zares nesmiselno sploh misliti nanje.) Leva gospa ji je bila nadvse všeč. Če bi bila ona po klimakteriju taka, potem bi še kar rada živela. Gospo nekaj radosti. Lepo zalit obraz, skoraj brez gub, svetel in sončen, obraz s pegami in zlatimi lasmi (verjetno se jih še ne barva), tudi obleka iz svetlo vzorčaste svile ji je bila všeč, naborki

okoli vratu, globok izrez na prsih, ostre gube krila, noge z rdečimi nohti v belih sandalah, res prima za ta leta . . .

Kot noč in dan in visim tu med obema in ne vem, ali sem dobre ali slabe volje.

Leva gospa se je spomnila nikoli čisto pozabljenega dogodka v Stockholmu na postaji podzemeljske železnice. Mimo nje se je razposajeno privarila družba mladih ljudi. Neko dekle je rinilo pred seboj otroški voziček. Z dojenčkom. Prav pred njo (v upanju, da ji bodo povzročili živčen zlom) je fant zagrabil dojenčka in ga zalučal proti svojim pajdašem. Med vriski in smehom so se žogali z dojenčkom. Razprla je usta za krik, a je onemela, ker ni mogla razsodno misliti. Končno se ji je razkrilo, da se gredo fantje in dekleta pač malce nenavadne igrice z igračo. In z živci starejših. Poleg je stalo dekle, prek ramen ji je visel dolg, bel plašč. Madona iz alabastra. Negibna. Prosojen pogled, ki je šel skozi, ki se ni na ničemer ustavil. Drogirana. Lepa polna dojka ji je zlezla iz obleke. Leva gospa se je pričela rahlo nasmihati ob pomisli, kako bi stocholmski prizori delovali na Desno gospo. In ker zdaj Desna gospa ni imela več toliko možnosti obdelovati svojo žrtev, saj ji je kazala hrbet, se je pričela spogledovati z Levo gospo. Posrečilo se ji je ujeti njen radovedni veseli pogled. Zato je Desna gospa upala na razumevanje in soglasje Leve gospe.

Malce znana, je pomislila Desna gospa. Blagor ji, da se lahko takole oblači. Bogve če je v resnici zmerom tako dobre volje? Precej je lahko-miselna. Zivljenje ji najbrž ni z rožicami posuto, ampak take živijo v tri dni, kaj pa drugega. Obleke, kozmetika, moški, no, ti so že verjetno za njo, zdaj ima vnuke — ne, ne, saj se ne ukvarja preveč z njimi, ta se ukvarja *predvsem* s seboj. A ni se ji zdelo pomembno zdaj tu razglablјati o Levi gospe, važno ji je bilo, da bi se ona strinjala z njo.

Prav obsedeno se je zagrizla v to potrditev. Če ji uspe, potem ima prav. Potem le ni njena fikcija ali staromodnost, da je dekले cipica, kot jih je med mladimi žal že na pretek. Pa ne za denar, o, ne! Kurbe je sicer Desna gospa zaničevala, toda poskušala jih je opravičevati zaradi njih, moških svinj, ki ne morejo brez takšnih užitkov. Vsi moški so packe. Vsi. Izjem ni. Se potem, ko ne morejo več, jih že pogled na take punce, kot je tale, zadovolji. Saj se že fantki kar naprej vlečejo za bingeljčke. Toda tale — je pokvarjena do dna. Pokvarjenost pokriva lepota. (Čeprav zelo nerada, je morala Desna gospa priznati, da je dekले nenavadno lepo, privlačno.) Aha, privlačno. Pa te imam. Take so najslabše. Študirajo. Vsega imajo dovolj. Celo pomembne starše.

Draga gospa, so govorile njene oči Levi gospe: Imam prav? Mlada cipica, kajne? Samo pogledjte, no, kako je oblečena! Na pogled vse v redu, z gibi pa se razkriva. Pogledjte, kako gleda! Zdaj jo je sram. Kar dobro sem jo zdelala, mar ne? Imam prav?

Pri tem je Desna gospa vidno preskakovala z Marjetičinega obraza na njeno goloto, kajti prav tedaj ji je pomagal voznik, ki je takoj za levim ovinkom drzno zapeljal mimo postaje in naglo zavrl, da je Marjetica nevarno

zanihala, se zavrtela, da ne bi telebnila nanjo, in pri tem iz oči v oči spet obstala pred svojo sodnico.

Leva gospa ji je energično odkimala in se, kolikor je mogla, zaničljivo našobila. Desna gospa je takoj dojela svoj poraz. Pa si je opomogla: frfrasta je, kako se oblači, lahko bi vedela, da so ji take punčare pri srcu, mogoče je tudi sama . . .

Ni bila več prepričana, da je tako. Pričela se je manjšati, plahnela je vase in ni mogla zadržati bolečine, pravzaprav groze, ki jo je že od jutra pogumno potiskala v stran. Dekle ji je prišlo kar prav. Pozabila je. Desna gospa je bila namreč obsedenec.

Morda bi se normalno razvijala, če bi lahko delala po svoje. Oče in mati sta neprestano bedela nad njo in z njo vred trpela ob vseh otroških boleznih. Nič ji ni bilo prizaneseno in bolj ko sta trepetala za njeno zdravje, hitreje in vztrajneje so jo napadali bacili. Zato je malo živela z naravo, premalo se je igrala z drugimi otroki, iz šole takoj domov, vsa poletja samo z mamo in očetom. Pri sedemnajstih se je okoli nje sukal sošolec, a ga je oče odgnal: Fante si kar iz glave izbij! Pokvarjeni. Pomisli na naju. Ostarela bova in tvoja dolžnost . . . Samo enkrat se je uprla, ko je zavpila: Strašno sebična sta! Svoje življenje hočem! Dobila jih je čez usta. Oče ji je pokazal vrata: Kar pojdi! Zapusti naju. Kdo je potemtakem sebičen? — Seveda je ostala. Študirala je in z delom in s svojo večno prisotnostjo poplačevala njuno starševstvo. In sovražila ju je. Neprestano in brezupno. Mislila je na beg. Toda ni ju mogla zapustiti. Smilila sta se ji. Od tega sovraštva je bila obsedena vse do očetove smrti. Potlej se je obsedeno sovraštvo spremenilo v obsedeno ljubezen do »nebojlene« matere. Pojdi kam in razvedri se! jo je začela priganjati mati, ki je bila že naveličana hčerkinе pozornosti. Na tihem je celo upala, da se ji bo poročila. Kaaj? Hočeš, da te zapustim, mamica? Ti to res hočeš? Bi bila celo zadovoljna, da živim z moškim, ki bi me — Mati je seveda ugovarjala, hči je dobila histeričen napad in mati se je vdala.

Postarali sta se. Mama, je rekla hči nekega dne, v pokoj grem. Lahko se ti bom bolj posvetila. Služba mi požre preveč časa. Cudovito nama bo. Postali sta nerazdružni. Ob morju in v toplicah. Pozimi sta pletli in brali. Mama kriminalke, hči klasike vsega sveta. Bila je obsedena od klasikov. Tudi v glasbi. Priskrbela si je hifi in na kupe plošč. Živela je svoje čudovito življenje v mogočni trdnjavi — in kar je bilo zunaj — ljudje na ulicah, v avtobusih, v hišah okoli nje, ljudje na peščenih plažah in po hotelih so bili bolj ali manj zanimivi, a kar nje ni zanimalo, je bilo brez vrednosti. Ali vsaj vredno prezira. V njenem domu pa je vladal njun red in njuno zatišje. Njuno sožitje naj bi bilo popolno, vsaj hčeri se je tako zdelo. Materi pa se je smilila. Včasih je celo pomislila, kako bi ji utekla v kak dom — da bi svobodneje zadihala. Usmiljenje do hčere je pregnalo grešno razmišljanje, zato pa je zmagala koristnost, njena starčevska nebojlenost. Srčni napadi so postajali pogostejši.

Desna gospa je zastokala. (Marjetica in Leva gospa je nista slišali.) Davišnja groza je spet tu. Dom se je sesul, čudovitega življenja je konec.

In kaj zdaj? Iz materine rahle kapi pred mesecem se je davi izcimila dokončna omtvelost. Vzelo ji je razum, govor. Brezupno.

Postaja. Marjetica se je sunkovito zravnala in se pognala proti vratom. Tik za petami ji je opletala Desna gospa. Leva je počasi vstajala, nič se ji ni mudilo. Marjetica je skočila na pločnik v trenutku, ko se je Desna gospa krčevito oprijela držaja, da bi ne padla. Vozniki so muhasti in nikoli ne veš, če boš srečno prišel iz avtobusa. Marjetica je stekla in se ozrla. Desna je stopila na pločnik. Njen obraz je bil siv od groze. (Mamica, me slišiš? Prosim te, kot Boga te prosim, da mi daš kakšno znamenje. Me vidiš? Me poznaš? Reci kaj! Moram še slišati tvoj glas. Kaj bo z menoj? Kako naj živim brez najinih pogovorov, brez najinega molčanja! Slišiš, kako naj živim brez *naju*?! Mamica . . .)

Marjetica teče do semafora. Za mano gre. Kakšen pogled! Kaj še ne misli nehati? Rdeča. Za hip omahuje, potem se požene čez rebra. Avtomobili cvilijo . . . Ko je čez, se ozre nazaj. Oddahne se. Desne gospe ni nikjer več. Kot bi se bila pogreznila.

Umiri se. Hodi po pločniku in najprej pomisli na Rožnik. Nikamor ne gre. Mora še vse dobro premisliti. Verjetno tudi Peter ni pravi. Bo že kdo.

Leva gospa mirno stoji ob semaforu in čaka na zeleno. Potem se počasi napoti čez cesto. Kot bi se sprehajala. Sledi Marjetici, ki vihra proti nekemu cilju. Srečna dekleta. Desna gospa je šla v nič. S tistimi nevzdržnimi in smešnimi predsodki, uboga, večno žalobna intelektualka. Kakšno življenje!

Ko je prišla čez, se je zdrznila. Za trenutek je užaljeno obstala: Vseeno bi se lahko poslovili s šopkom. Za trintrideset let. Cetudi niso vedeli. Ampak *vedeli* so, da ne bo več z njimi. Nikoli več. Oni pa so jo zrinili na hodnik. Mar se ni prenačila? Toda enkrat se je treba odločiti.

Potem se počasi in nehote napoti za rdečo liso, ki naglo izginja v daljavi. Kmalu ji niti z očmi ne more več slediti. Na to se bo pač morala navaditi, čeprav sploh ne bo lahko, kot je mislila še pred kako uro.